

Voznyuk-Bohiv I. M.

The features of increase of the human resources potential of the banking institutions

A review of current approaches to enhancing human resources as an example of some banking institutions. The major features of the bank employee are outlined. Special attention is given to the moral qualities of the bank, thus emphasizes the role of education in their formation.. Conclusions are drawn about the financial civilization deadlock exit ways by the student's philosophical outlook forming.

Key words: *banking institutions, human resources, moral values, philosophical outlook.*

Вознюк-Богів Ірина Миколаївна – здобувач Інституту регіональних досліджень Національної академії наук України, викладач Львівського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ).

УДК 336.77

А. Ю. Ситарчук

**СУЧАСНИЙ СТАН
БАНКІВСЬКОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЙОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ**

Розкрито сутність і особливості інвестиційної діяльності вітчизняних банківських установ та їх інвестиційного кредитування корпоративних клієнтів. Проведено аналіз динаміки вкладень банків в інвестиційні активи в посткризовий період. На основі опрацьованого матеріалу запропоновано заходи щодо вдосконалення та розвитку інвестиційних послуг у сфері інвестиційного кредитування.

Ключові слова: *інвестиційне кредитування, інвестиції, нефінансові корпорації.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економіки існує значна необхідність перерозподілу капіталу. Вітчизняні підприємництва все частіше стикаються із проблемою нестачі грошових коштів, необхідних для розвитку своєї діяльності. Інвестиційні кредити комерційних банків є одним із основних джерел подолання проблеми. Однак для банків і підприємств існують великі ризики втрати грошових коштів у зв'язку з наростаючими фінансовими проблемами як у світовій, так і у вітчизняній економіці.

© А. Ю. Ситарчук, 2013

Тому дослідження сучасного стану банківського інвестиційного кредитування є важливим і надзвичайно актуальним як для національної економіки, так і для суб'єктів господарювання.

Дослідженню сучасного стану та розвитку банківської інвестиційної діяльності присвячено праці багатьох вітчизняних науковців, зокрема таких, як: Б. Пшик, Т. Майорова, А. Кузнецова, О. Пересада, М. Крупка, О. Барановський, М. Микова та інші. Однак нині розв'язання проблеми стимулювання розвитку інвестиційного кредитування ускладнюється посткризовою ситуацією у країні, яка додала нових перешкод і факторів, що зменшили інвестиційну активність суб'єктів економічної діяльності, тому тема потребує подальших вивчень та узагальнень.

Метою статті є дослідження ринку банківських інвестицій у корпоративний сектор економіки України і пропозиція заходів, необхідних для поліпшення банківського інвестування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційне кредитування – це кредитування прямих інвестиційних заходів або реальних інвестицій (вкладень в основний капітал і на приріст матеріально-технічних запасів).

Інвестиційний кредит має створювати сприятливі умови для розвитку всіх сфер і галузей національної економіки України. Він є важливим джерелом капітальних вкладень, тому традиційно йому надається важлива роль у реконструкції економіки та інвестиційної діяльності. На відміну від інших джерел фінансування інвестиційних проектів, важлива роль належить банківським інвестиціям [1, с. 78–81].

Діяльність банків напряму залежить від стану розвитку економічного середовища, тому вони зацікавлені в розвитку економіки, поживленні процесів виробництва та обігу. В той же час для того, щоб процес інвестицій в економіку був безперервним, слід ураховувати власні інвестиційні інтереси банківських установ. Основним мотивом при здійсненні активних операцій узагалі та інвестиційних зокрема є отримання прибутку в умовах мінімізації ризиків [2, с. 13].

Також слід зазначити, що особливості вітчизняної статистики не дають змоги зробити повну кількісну оцінку загальних обсягів банківських інвестиційних кредитів, оскільки в ній наводяться дані за окремими видами цих кредитів, зокрема кредитів, наданих банками резидентам – нефінансовим корпораціям і домашнім господарствам.

На даний момент ми можемо спостерігати таку динаміку інвестиційного кредитування в Україні за кілька останніх років (*табл.*).

Показники, які характеризують розвиток інвестиційного кредитування в Україні, свідчать, що в загальній структурі частка кредитів у інвестиційну діяльність, наданих нефінансовим корпораціям-резидентам, зменшилась із

19,13% у 2009 р. до 14,72% у 2012 р., а у співвідношенні з валовим внутрішнім продуктом України, то в 2010–2011 рр. у порівнянні з 2009-м спостерігається не суттєве, але зменшення. Так, 2009 року ця частка становила 9,69% у загальному обсязі ВВП і 7,87 та 7,01% у 2010 і 2011 роках відповідно. Зростання частки інвестиційних кредитів, наданих нефінансовим корпораціям і домашнім господарствам, у валовому внутрішньому продукті спостерігається лише 2012 року і становить 8,08%.

Таблиця

Динаміка інвестиційного кредитування в Україні за 2009–2012 роки

Кредити, надані депозитними корпораціями (крім НБУ) резидентам, у тому числі:	2009 р.		2010 р.		2011 р.		2012 р.	
	обсяг, млрд грн	питома вага, %	обсяг, млрд грн	питома вага, %	обсяг, млрд грн	питома вага, %	обсяг, млрд грн	питома вага, %
1. Нефінансовим корпораціям, з них:	462,22	100	500,96	100	575,55	100	605,43	100
1.1. У поточну діяльність	373,76	80,86	415,71	82,98	484,24	84,13	516,32	85,28
1.2. В інвестиційну діяльність, у тому числі:	88,46	19,13	85,35	17,02	91,31	15,87	89,12	14,72
1.2.1. Кредити на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості	17,67	3,82	13,71	2,73	10,32	1,79	7,48	1,23
1.2.2. Інші кредити в інвестиційну діяльність	70,79	15,31	71,64	14,29	80,99	14,08	81,64	13,49
Іпотечні кредити (із загальної суми кредитів нефінансовим корпораціям)	75,65	16,37	74,51	14,87	74,39	12,93	112,06	18,51
Питома вага інвестиційних кредитів, наданих нефінансовим корпораціям та домашнім господарствам у ВВП, %	9,69	7,87	7,01	8,08				

Примітка. Розраховано за даними, визначеними в Бюлетені Національного банку України. – 2013. – № 3. – С. 117 (стаття «Кредити, надані депозитними корпораціями (крім Національного банку України) та інформаційному ресурсі – <http://ukrstat.gov.ua>).

Щодо кредитів в інвестиційну діяльність, то в банківській статистиці виділяють два їхні види: кредити на придбання, будівництво і реконструкцію нерухомості та інші кредити в інвестиційну діяльність.

Питома вага перших через іпотечну кризу зменшувалася і на кінець 2012 року становила 1,23%; водночас обсяги інших кредитів в інвестиційну діяльність мають тенденцію до збільшення, у грошовому еквіваленті, за чотири роки (2009–2012 рр.) із 70,79 млрд грн до 81,64 млрд грн. Попри тенденцію до зростання обсягів банківських кредитів, наданих для інвестиційної

діяльності, питома вага показує зменшення і становить за чотири роки (2009–2012 рр.) 15,31 і 13,49% відповідно.

Окреме місце у статистичній базі даних щодо кредитів, наданих резидентам – нефінансовим корпораціям і домашнім господарствам, належить іпотечним кредитам. На практиці їх надають під забезпечення нерухомим майном на цілі як інвестиційного, так і поточного чи споживчого призначення. За чотири останні роки іпотечні кредити банків, надані нефінансовим корпораціям, зросли із 16,37% у 2009 році до 18,51% у 2012-му.

Для відображення більш повної картини сучасного стану інвестиційного кредитування порівняємо з однією з головних активних операцій комерційного банку – кредитування поточної діяльності підприємства (*рис.*).

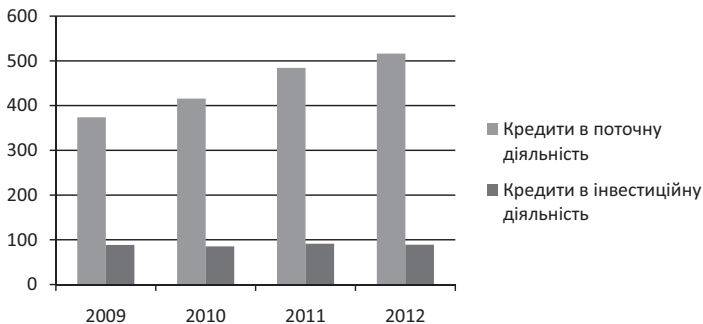

Рис. Порівняльна діаграма кредитів в інвестиційну та поточну діяльність нефінансових корпорацій [3, с. 117]

Розглядаючи *рис.*, можна побачити, що банки надають перевагу кредитуванню поточної діяльності, а не інвестиційної. Це пояснюється низкою факторів:

- 1) більша ризиковість інвестиційного кредитування;
- 2) нижча дохідність інвестиційного кредитування;
- 3) недостатність довгострокової ресурсної бази банків;
- 4) ціна інвестиційного кредиту перевищує його дохідність [5].

Розробленню й упровадженню механізмів та інструментів стимулювання банківського інвестиційного кредитування має передувати ретельний аналіз чинників, які нині перешкоджають його розвитку в Україні [6, с. 30].

До чинників, які стримують розвиток інвестиційного кредитування, можна віднести ось що.

1. Низька кредитоспроможність позичальників. Це пов'язано зі зменшенням доходів підприємств і зниженням їхньої підприємницької діяльності.

2. Ризик неповернення та зростання обсягів проблемних кредитів. Погіршення якості кредитного портфеля через неповернення кредитів зумовило

втрату банками ресурсної бази, доходів і необхідність формування ними значних резервів за кредитними операціями.

3. Наявність у банків більш доходних і менш ризикових сегментів розміщення ресурсів, аніж підприємства реального сектору економіки. Нині такими сегментами є підприємства зі швидкою оборотністю капіталу (сфера торгівлі й послуг), а також валютний ринок і ринок державних цінних паперів, зокрема облігації внутрішньої державної позики (ОВДП).

4. Зменшення довгострокової ресурсної бази банків. Низька довіра вкладників до банківської системи у кризовий і посткризовий періоди зумовила скорочення суми та строків розміщення вкладів.

5. Недостатня розвинутість нормативно-правового забезпечення.

6. Неприятливий інвестиційний клімат. Це також наслідок нерозвинутої нормативно-правової бази, який потребує нагального вирішення.

Отже, основними заходами у сфері стимулювання банківського інвестиційного кредитування мають стати:

1) стимулювання банків і небанківських фінансових установ (зокрема, кредитних спілок, товариств взаємного кредитування тощо) до розширення мікрокредитування й удосконалення законодавчого забезпечення їхньої діяльності;

2) розроблення національної програми мікрокредитування шляхом створення за участі держави спеціального фонду, який здійснюватиме кредитування на револьверній основі;

3) розроблення банками системи заходів щодо залучення нових джерел коштів через дієвий механізм залучення доходів і заощаджень, одержаних власниками капіталу, головним чином у фінансовому секторі економіки і домашніх господарствах [7, с. 214–215].

4) створення «госпітального» банку, який акумулюватиме неякісні активи з метою забезпечення їхньої подальшої реструктуризації за рахунок коштів державного бюджету, НБУ або спеціального фонду;

5) створення державного інвестиційного банку, який буде спеціалізуватися на рефінансуванні банків, які в даному контексті матимуть нагоду пропонувати для фінансування найефективніші та найперспективніші інвестиційні проекти;

6) зменшення податкового тиску на банки, особливо у сфері довгострокового кредитування реального сектору економіки;

7) звільнення від оподаткування частини прибутків банків або зменшення податкової ставки для банків, якщо вони спрямовують свої кошти в інноваційні проекти;

8) удосконалення системи страхування інвестиційних ризиків банків для заохочення останніх до надання довгострокових кредитів тощо.

Список використаних джерел

1. Пересада А. А. Інвестиційне кредитування : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Пересада А. А., Майорова Т. В. – К. : КНЕУ, 2002. – 272 с.
2. Криклій А. С. Сучасний стан та особливості діяльності вітчизняних банків в інвестиційній сфері / А. С. Криклій, В. А. Криклій // Фондовый рынок. – 2008. – № 31. – С. 12–16.
3. Кредити, надані депозитними корпораціями (крім Національного банку України) // Бюлетень Національного банку України. – 2013. – № 3. – С. 117.
4. <http://ukrstat.gov.ua>.
5. Тимошук І. О. Сучасний стан банківського інвестиційного кредитування нефінансових корпорацій: проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / І. О. Тимошук. – Режим доступу : <http://bsfa.edu.ua>.
6. Сомик А. Сучасний стан та напрями стимулювання розвитку банківського інвестиційного кредитування в Україні / А. Сомик, Жуйков С. // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 3. – С. 28–34.
7. Микова М. С. Банківське інвестиційне кредитування юридичних осіб в Україні / М. С. Микова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 5. – С. 208–216.

Ситарчук А. Ю.

Современное состояние банковского инвестиционного кредитования в Украине: проблемы и пути решения

Раскрыты сущность и особенности инвестиционной деятельности отечественных банковских учреждений и их инвестиционного кредитования корпоративных клиентов. Проведен анализ динамики вложений банков в инвестиционные активы в посткризисный период. На основе проработанного материала предложены меры по совершенствованию и развитию инвестиционных услуг в сфере инвестиционного кредитования.

Ключевые слова: *инвестиционное кредитование, инвестиции, нефинансовые корпорации.*

Sitarчук А. Ю.

Current state bank investment lending in Ukraine: problems and ways to resolve it

The essence and characteristics of the investment activities of domestic banks and investment lending to corporate customers. The analysis of the dynamics of investment banks in investment assets in the post-crisis period. Based on the processed material proposed measures for improvement and development investment services in the field of investment lending.

Key words: *investment lending, investment, non-financial corporations.*

Ситарчук Андрій Юрійович – аспірант Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ).